

УДК 159.9

Хомишин Ю.–ст. гр. БП-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

СТЕПАН БАЛЕЙ ФУНДАТОР ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ ПСИХОЛОГІЇ

Науковий керівник: к.психол.н, доцент Семенів Н.М.

Степан Балеї народився 4 лютого 1885 р. в сім'ї вчителя народної школи у селі Великі Бірки, (нині - селище міського типу Тернопільського району). Закінчив початкову школу, продовжував навчання в Українській гімназії у Тернополі. Згодом студіював психологію і філософію на філософському факультеті Львівського університету. Після його закінчення (1907) деякий час працював вчителем математики, початкової психології та логіки в гімназіях Перемишля, Тернополя і Львова.

Пізніше продовжував навчання в Берлінському університеті. Працював в Інституті психології під керівництвом Карла Штумпфа. Згодом - навчання в університетах Парижа і Відня, де здобув і медичну освіту. У 1911 р. С. Балеї отримав вчений ступінь доктора водночас з двох галузей наук - філософії і медицини. З 1917 року — член [НТШ](#) і керівник його наукових підрозділів, з 20-х років ХХ ст. працював у Товаристві наукових викладів ім. [П.Могили](#). Брав активну участь у діяльності ряду українських наукових осередків, працював з науковими журналами Літературно-Науковий Вісник, «Лікарський вісник», «Наука і письменство», «Український медичний вісник», «Шляхи» та ін. Заслуги С. Балеї в науці високо оцінені. Він був членом Польської Академії наук та багатьох наукових установ за кордоном. За свою працю був відзначений офіцерським Хрестом Відродження Польщі. Помер Степан Балеї 13 вересня 1952 р. у Варшаві

С. Балеї є видатним українським ученим, автором новаторських праць у галузі психології та піонером застосування методів психоаналізу на українському й польському ґрунті, автором перших українських підручників із психології (1922) та логіки (1923), близько десятка книг і близько сотні статей.

Наукова спадщина С.Балеї містить фундаментальні праці з [філософії](#), [психології](#) та [педагогіки](#) на рівні здобутків світової науки. До них належать монографії з психології творчості, психології виховного контакту, юнацького віку, нариси з психології розвитку дитини, нарис психології виховання, вступ до суспільної психології, праці з психології особистості, експериментальної психології, характерології, психології злочинності, психології чоловіка і жінки та ін.

Степан Балеї – автор психологічних розвідок творчості Т.Г.Шевченка з використанням методів психоаналітики. Оpubлікована 1916-го у Львові брошура С. Балеї “З психології творчості Шевченка” (1916) – перша й поки що остання спроба створити психобіографію Кобзаря. Як стверджують сучасні українські дослідники історії психології П. Петрюк і Л. Бондаренко, це найкраща українська праця в галузі психоаналітичних досліджень першої половини ХХ ст. Досить скрупульозно С.Балеї провів аналіз мистецької спадщини Шевченка, зокрема питання творчих чинників мистецької душі, її здатності на внутрішні реакції та вхідної психологічної точки зародження мистецького твору. С. Балеї також заклав напрями вивчення психології дитини і психології розвитку в українській науці й має суттєві заслуги в цій галузі в польській психології. В останній період своєї наукової кар'єри вчений здебільшого працював у цій галузі.